

2. Біла Л.В. Структурно-семантичні та функціональні особливості антропонімів у сатиричній прозі М.П. Булгакова : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня кандид. філол. наук. Київ, 1997. 20 с.

3. Вегеш А. І. Традиції та новаторство української літературно-художньої антропонімії посттоталітарної доби : монографія. Ужгород, 2012. 270 с.

Силка Юлія,

студентка факультету філології і журналістики,
Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка

СЕМАНТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЕПІТЕТІВ У ПОЕЗІЇ «ОДА ДО ВОЛЬНОСТІ» ЮЛІУША СЛОВАЦЬКОГО

Анотація

У статті розглянуто функціонування епітетів у патріотичних поезіях Юліуша Словацького. Проаналізовано семантику тропу як одного з найвагоміших засобів естетизації художньої мови у вказаних творах. Аналіз зроблено крізь призму класифікації О. Веселовського.

***Ключові слова:** епітет, тропеїчна система, патріотична поезія, Юліуш Словацький.*

Вступ. Тропеїчна система української мови розмаїта, включає у себе ряд художніх засобів. Серед них виділяють: епітет, метафору, метонімію, порівняння, алітерацію, гіперболи, літоти та інші. Саме вони увиразнюють художні тексти, естетизуючи їх. Запропоновану роботу присвячено дослідженню епітетів у поетичній мові Юліуша Словацького. «Епітет – це слово або фраза, що характеризує об’єкт, підкреслюючи його індивідуальні риси або властивості. Наприклад, "блакитні очі", "духмяний чай", "рідне місто"» [3]. Однією із найважливіших функцій епітета називають «функцію вияву особистого емоційно-оцінювального ставлення до предмета, явища

тощо» [2]. Також вони допомагають автору передати свої відчуття та емоції, зробити опис більш яскравим та колоритним. Завдяки цим тропам, митець створює художні образи, що роблять описи більш повними і виразними.

Багата тропами патріотична поезія видатного польського письменника, поета і публіциста Юліуша Словацького. Він відомий своїми драмами, романами та поезіями. Сам автор відіграв важливу роль у розвитку польської літератури та національної ідентичності поляків у ХІХ столітті. Проте його твори також мали вплив на українську культуру. Це пов'язано з тим, що він народився та виріс в Україні. У його творах часто можна зустріти «українські сюжети», де іде мова про культуру України, її традиції, героїв.

Мета статті – охарактеризувати семантику епітетів у поезії Юліуша Словацького. Висвітлити специфіку використання тавтологічних, описових, метафоричних та синестетичних епітетів у творчості митця.

Тема творчості Юліуша Словацького є **актуальною**, оскільки його праці містять глибокі філософські думки, що стосуються існування, суспільства та людського духу. Він був відомий своїм поетичним баченням світу та високим моральним стандартом. Провідними темами його творів називають: любов до Батьківщини, національну свободу та культурну ідентичність.

Виклад основного матеріалу. «Ода до вольності» – це поема, де автор висловлює почуття любові до волі як людської цінності. Вона вважається гімном політичної боротьби народу за власну свободу. У цьому вірші Юліуш Словацький закликає до боротьби за незалежність Польщі. Він висуває ідеї до боротьби та готовності жертвувати собою для досягнення цілі. Такі вірші часто відзначаються глибоким емоційним змістом та високим мистецтвом. Тому для характеристики системи епітетів обираємо саме її [4].

Значний внесок у вирішення проблеми епітета зробив О. Веселовський. Вчений розглядає епітет як структуру, що посилює будь-яку визначну якість

предмета. Науковець розрізняє «описові, тавтологічні, синкретичні і метафоричні епітети» [1].

Тавтологічні епітети – це різновид епітетів, що включають у себе поєднання абсолютно однакових у смисловому значенні характеристик предмета або явища («гарячий вогонь», «біле молоко»). Приклади тавтологічних епітетів у Юліуша Словацького: **niebios błękiecie** («Spójrzał – i w niebios błękiecie malowne pióry złotemi roztacza nad Polską skrzydła; i słucha hymnów tej ziemi») [4, с. 35]; **blask złoty** («Niszczysz mgłę marzeń i blask urojenia złoty») [4, с. 38].

Метафоричний епітет – це різновид епітетів, який характеризує предмет, порівнюючи його з іншим («золотий лист», «злий вітер»). Приклади метафоричних епітетів спостерігаємо у творчості Юліуша Словацького: **martwym światem** («Witaj, wolności Aniele, nad martwym wzniesiony światem» [4, с. 35]); **wielcy mężowie** («Ale wielcy mężowie zasiedli do steru, świątynią praw dźwigają tysiączne kolumny, patrzcie, jak długim rzędem za trumnami trumny wchodzą w posępne gmachy Westminsteru» [4, с. 36]); **nowego świata** («Na lądzie nowego świata żałobne drzewo wyrosło...» [4, с. 36]); **drzewo niewoli** («Było to drzewo niewoli, rosło nad grobem — świat już był jedną mogiłą» [4, с. 37]); **wolności krajach** («Więc słońce już w wolności krajach nie zachodzi?» [4, с. 37]); **zarną żałobą** («Czarną okryci żałobą...» [4, с. 38]); **cichość grobowa** («Lecz wszędy cichość grobowa...» [4, с. 38]).

Описові епітети – це різновид епітетів, за допомогою яких ми можемо надати характеристику предмету, використовуючи його якості або властивості («блискуче сонце», «глибоке море»). Приклад описових епітетів у творчості Юліуша Словацького: **pióry złotemi** («Spójrzał — i w niebios błękiecie malowne pióry złotemi roztacza nad Polską skrzydła; i słucha hymnów tej ziemi» [4, с. 35]); **Europa cała, gotyck kościół** («Niegdyś Europa cała była gotyckim kościołem» [4, с. 35]); **ubarwione szyby** («Przez ubarwione gmachu przedzierał się szyby» [4, с. 36]); **hiszpańskie wiosło** («O świat nowy hiszpańskie uderzyło wiosło, tam brat

zapredawał brata...» [4, c. 36]); **lepszey doli** («I śmiercią sen płacili – bo o lepszej doli pod tem się drzewem ludziom o wolności śniło» [4, c. 37]); **ostatni człowiek** («Ostatni więc człowiek skona, śmiercią z należnych władcom wypłaci się danin [4, c. 37]»); **wiejskiego kościoła** («Jakiż to dzwon grobowy z wiejskiego zabrzmiał kościoła» [4, c. 37]); **wrota cmentarza** («Weszli we wrota cmentarza pod trumną ramie syna» [4, c. 37]); **myśl straszliwa** («Została ta myśl straszliwa. I bladość śmierci lice wyniosłe okrywa» [4, c. 38]); **wzniosłe uczucia** («Wzniosłe uczucia w człowieku...» [4, c. 38]).

Важливе значення мають синестестичні епітети, адже їх образність заснована на явищі, відомому в психології під назвою синестезія. Синестезія – це явище, коли людина через одне сенсорне відчуття може відчувати інше. Наприклад, вона здатна відчувати звук, коли бачить колір. Цей принцип формується на людських асоціаціях. Таким чином автор застосовуючи даний психологічний прийом створює епітети, за допомогою яких може передати читачеві свої відчуття («повільне сонце»). Приклад синестестичних епітетів у творчості Юліуша Словацького: **duch niewoli** («Duch niewoli, i dumną stopą depta trony» [4, c. 35]); **skrwawiona korona** («Zgina się pod ciężarem skrwawionej korony, mówi – ale niezrozumiałe z ust wychodzą słowa» [4, c. 35]); **deptane prawa** («Deptane prawa ludów gdzież znajdą mściciela») [4, c. 36]; **błyszcząca mara** («Błyszcząca mara –widziadło, księżyc na niebie zamglonem, a słońce praw oświeca tę postać wybladłą» [4, c. 36]); **dzwon grobowy** («Jakiż to dzwon grobowy z wiejskiego zabrzmiał kościoła» [4, c. 37]); **tłum pogrzebowy** («Idzie tłum pogrzebowy – schylone do ziemi czoła» [4, c. 37]); **okropne słowa** («Okropne rozpaczy słowa» [4, c. 38]).

Висновок. Творчість Юліуша Словацького відкриває нові горизонти для українського читача. Оригінальними є його погляди на українську культуру та її героїв. Ми повинні пишатися тим, що коріння цього видатного польського письменника саме з України. Відзначимо, що епітети відіграють важливу роль у патріотичній поезії майстра слова. Провівши дослідження, констатуємо, що

переважає група описових епітетів. Саме вони сприяють образності, створюють «настрій твору», адже завдяки таким тропам можна створити певну картинку та атмосферу, детально відчувати мету поезії, яку визначив сам автор.

Список використаної літератури

1. Альбота С., Венгель С. Стилістичні особливості епітетів в українському перекладі притчі Р. Т. Кійосакі «Багатий тато, бідний тато». *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер. Філологічні науки*. 2022. № 55. С. 147–158.
2. Вишневська Г. Б. Епітети на означення демонолексики лексики у «Лісовій пісні» Лесі Українки. *Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Сер. Філологічні науки*. Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2009. С. 78–80.
3. Що таке епітет: як знаходити і для чого його використовують. *Наука та освіта*: веб-сайт. URL: <https://gosta.media> (дата звернення: 04.04.2024).
4. Juliusz Slowacki. *Dzieła*. T.1, Liryki i inne wiersze. Wrocław : Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 1959. 359 s.

Вальчак Андрій,

студент факультету філології і журналістики,
Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка

ПОПУЛЯРИЗАЦІЯ ТВОРЧОСТІ ЮЛУША СЛОВАЦЬКОГО НА ТЕРНОПІЛЬЩИНІ ВПРОДОВЖ ОСТАННЬОГО ДЕСЯТИЛІТТЯ

Анотація

Запропоновану розвідку присвячено проблемі популяризації творчості польського письменника Ю. Словацького. Наголошено на значенні популяризації як явища. Визначено способи і методи, які використано для актуалізації творчості поета.